

INFORMACIONS

Equipaments i serveis del Parc

Fonts d'aigua potable. Jocs infantils. Jocs gimnàstics. Porteries de futbol. Cistelles de bàsquet. Xarxes de voleibol. Pistes de petanca. Àrea per a gossos.

Equipaments situats en el Parc

Ludoteca

Recomanacions

Utilitzeu les papereres.
No feu sorolls innecessaris.
Observeu la vegetació sense malmetre-la.
Cuideu el Parc, com si fos casa vostra.

Per a més informació:

Àrea Metropolitana de Barcelona. Servei de Promoció i Conservació de l'Espai Públic. www.amb.cat

DADES TÈCNiques I ESTADÍSTIQUES

Superfície: 6,4 ha

Inauguració: 1986

Projecte: *Helio Piñón* i *Albert Viaplana*, arquitectes.

Població de Sant Adrià de Besòs 2011: 34.157 habitants

Altres parcs metropolitans a Sant Adrià de Besòs

Parc del Litoral: 2,5 ha

COM ARRIBAR AL PARC

Amb autobús:

43 Barcelona (Les Corts) – Sant Adrià de Besòs

141 Barcelona (Av. Mistral – Barri Besòs)

B23 Barcelona (Bon Pastor) – Badalona (Montigalà)

B25 Barcelona (Rda. Sant Pere) – Badalona (Pomar)

Amb metro: línia 4 - Besòs

Amb vehicle privat: Des de Barcelona, per la Gran Via, baixar per la rambla Prim i agafar Cristòfol de Moura direcció Besòs. Per la ronda del Litoral, sortida 26, i per Cristòfol de Moura.

Parc del Besòs

Un parc de ribera

© ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA
Direcció de Serveis de l'Espai Públic

COORDINACIÓ, RECERCA I TEXTOS
Servei de Promoció i Conservació
Lúcia Planes i Sant-romà, geògrafa

DISENY GRÀFIC
Oficina de Disseny
Enric Folch i Ursula Solans

CORRECCIÓ DE TEXTOS
Manel Carvera i Gallemí, títol·leg

INVENTARI DE VEGETACIÓ I PLÀNOLS
Pilar Monsonet i Montes, biòloga
Roser Vives de Delàs, enginyera agrònoma

FOTOGRAFIA
Josep Carro i Ernest Costa i Savio

COL·LABORACIONS
Museu Torre Baldoquina

IMPRESSIÓ
Agpograf

Maig de 2012

Àrea Metropolitana
de Barcelona

SITUACIÓ

L'indret

El Parc, a l'oest del municipi de Sant Adrià i al marge dret del riu, forma part de la plana al·luvial o delta del Besòs que, des de l'estret de Montcada, s'estén per ponent fins al pla de Barcelona i per llevant fins a les muntanyes de Santa Coloma i Badalona, tot formant un triangle asimètric d'uns 15 km² d'extensió.

El riu **Besòs** pren aquest nom a Montmeló quan es produeix l'aiguabarreig del Congost i el Mogent; arriba al mar per Sant Adrià en un curt recorregut d'uns 19 km. La part més important del seu cabal és d'aigües subterrànies, mentre que les superficials són més aviat escasses.

El Parc i la ciutat

Està situat al barri del Besòs de Sant Adrià i a tocar els de la Mina i la Catalana, que en conjunt i segons el cens de 2001 sumen 14.637 habitants, el 46% de la població del municipi. Els seus límits són el carrer Cristòfol de Moura (SE), la línia del ferrocarril de Mataró (NE), la zona esportiva de la Federació Espanyola de Futbol (NO) i la ronda de Sant Ramon de Penyafort (SO). A l'altra banda d'aquesta ronda hi ha el barri dit també del Besòs, però situat ja al terme municipal de Barcelona.

LA HISTÒRIA

El riu dóna nom al Parc, però què significa el mot Besòs? En documents de l'any 990, es troba per primer cop la paraula Bissaucio per anomenar el Besòs. Bis significaria dos i saucio salzedà. El Besòs és el riu "dues salzedes", les que existiren durant segles al llarg de tot el seu curs. Les salzedes són comunitats vegetals de ribera, formades per arbres i arbusts de fulla caduca, entre els quals predominen la sarga, el sàlic, el salze i el pollancre.

Les del Besòs tenien anomenada des d'antic per l'abundància de la caça. Ja en el segle XIV, el rei Joan I de Catalunya, dit el Caçador, hi practicava aquest esport com demostren diferents documents, dels quals transcrivim un fragment: "*Com nos dimarts matí primer vinent entenem anar a caça, de porch sen-glar, per açó haiam mester homens de peu pa fer la dita caça, per ça a vos dehim e manam sots pena de C. morabatins d'or que ab tots los homens de la dita paròquia e terme, lo dit dimarts primer vinent a ora d'alba siats al loch de Sant Adrià ab armes couinents per la dita caça, e amenats aquells cans que pugats. Dada en Barchinona a XVII, de Maig, l'any MCCCLXXXIII*".

La salzedà del Besòs

La fertilitat dels sòls i l'abundor d'aigua afavoriren la implantació dels conreus (blat, oliveres, vinya i horta), complementats per la ramaderia que pasturava a les salzedes. L'expansió industrial iniciada a principis del nostre segle, va comportar una radical transformació del paisatge. Els nous polígons d'habitatges, apareguts gairebé sempre com a resultat de la creació d'indústries, convertiren Sant Adrià en un municipi desintegrat amb una forta desconexió entre els seus barris.

La Catalana sorgí per allotjar els treballadors de l'empresa elèctrica d'aquest nom, establerta el 1917 al costat de la desembocadura del riu. L'empresa Cobasa construí vers 1960 el barri del **Besòs**, que comportà una gran aportació d'habitants al municipi. Per últim **la Mina**, amb nom que prové d'una mina que donava aigua a la font d'un concorregut berenador, es va construir el 1970, per un conveni entre l'Ajuntament de Barcelona i l'Institut Nacional de la Vivienda, per tal de traslladar famílies de barraques a grans blocs de pisos, que augmentaren notablement la massificació i despersonalització del veïnat. Aquests barris ocuparen els terrenys que el pla Cerdà contemplava com a gran bosc del Besòs, pulmó de Barcelona. L'actual Parc ocupa una petit bocó del que havia de ser aquest magnífic projecte que afectava 190 hectàrees del marge dret del riu.

El gran bosc del Besòs projectat per Ildefons Cerdà l'any 1859

Biblioteca de Catalunya

Darrerament compartien l'espai del Parc, les instal·lacions industrials Electrometalurgia el Carburo, Cemoto, S.A. i Parque Norte i les masies de Can Sabaters i Can Sambró. L'antiga Corporació Metropolitana de Barcelona, va comprar i expropiar els terrenys i va convocar un concurs d'idees per al projecte. El Parc construït en 2 fases i acabat el 1986, ha propiciat que els densificats barris de l'entorn, puguin disposar d'un espai verd imprescindible per a la millora de la qualitat de vida dels seus ciutadans.

COM ÉS EL PARC

El parc del Besòs és un parc modern, de línies geomètriques i de caire obert. Les característiques del disseny i el fet d'estar situat en una plana fan que el considerem com a una unitat, sense dividir-lo en zones. L'ambient però, serà totalment diferent, segons si ens trobem a la gran esplanada o a l'interior de les illes arbrades. L'espai s'estructura a partir d'un seguit de línies longitudinals de peces de formigó i de dos passeigs pavimentats resseguits per fanals i arbres, que travessen el Parc i ofereixen la possibilitat d'usarlo sense abandonar un cert ambient urbà.

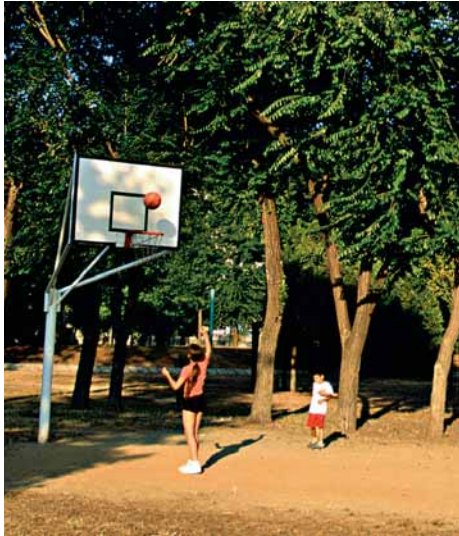
Les **illes**, lleugerament elevades sobre el nivell del Parc, són tres franges serpentejants, tres informals pinzellades que organitzen i donen joc a un entorn totalment pla. A dins, racons frescals per a un ús reposat, sota l'ombra protectora d'una gran varietat d'arbres dominats pels pins, les alzines, els oms i els pollancrecs. Illes i passeigs es creuen en alguns punts, i faciliten d'aquesta manera el pas dels ambients oberts i assolellats de l'esplanada als tancats i ombrívols de les franges arbrades.

Una **gran esplanada**, coberta principalment d'herba curta amb petits retalls de paviment, és l'espai destinat a usos lúdics i majoritaris. Inclou zones per a la pràctica de jocs i esports, taques arbrades amb majoria de caducifolis (plàtans, oms, desmais i pollancrecs), sortidors, marquesines i diferents i divertides figures geomètriques de formigó (prismes, cilindres i una sinuosa línia d'esferes) que són ara un element escultòric i de joc.

L'arbre més abundant (present tant a les illes com a l'esplanada), és l'**om de Sibèria**, propi de les terres fredes del nord d'Àsia, d'aspecte esfilagarsat i més petit que l'om comú. Es planta sovint en parcs i carrers perquè resisteix millor la grafiosi, greu malaltia que ha afectat notables omedes arreu d'Europa. Té les fulles de color verd fosc i asimètriques per la base amb nervi principal molt marcat i ramificacions força rectes i paral·leles entre elles. A l'hivern se'l pot reconèixer pels borrons arrodonits, molt nombrosos i separats de la tija, que recobreixen fins el més petit branquilló. A dins, hi reposen multitud de petites flors primerenques, que en obrir-se canviaran totalment la tonalitat de les branques.

Les vistes

Passejant pel límit del Parc, de la ronda de Sant Ramon de Penyafort cap a la via del tren, les muntanyes de la Serralada Litoral van apareixent a l'horitzó. En primer lloc el sector oriental de Collserola, entorn de Torre Baró; després la llarga franja de la serralada de Marina que se'n va cap al nord-est sempre en paral·lel a la costa. Entre ambdues serres ressalta la silueta, aïllada i retallada per les extraccions, del turó de Montcada. En dies clars, entre aquest i Collserola, es veu clarament al fons la mola de Sant Llorenç del Munt, ja a la Serralada Prelitoral.

Els ocells

El gafarró, un parent proper del conegut canari, i el tallarol cap-negre, lligat als arbusts, són alguns dels ocells que es poden trobar al Parc en època de cria. El pardal comú, l'estornell vulgar i la cotorra de pit gris, hi vénen a menjar. Aquest darrer, és un ocell exòtic (sud-americà), escapat de la captivitat i cada dia més nombros als nostres jardins.

Arbres del Parc

Els perennifolis

Verds tot l'any amb fulles planes i més aviat petites de cutícula dura, fosca i brillant, per poder resistir temporades de sequera. N'hem distingit tres grups principals:

Palmeres

Vegetals de tronc únic, sense ramificar, amb fulles i flors que neixen de l'extrem.

- 1 Phoenix canariensis, **palmera de Canàries**
- 2 Phoenix dactylifera, **palmera de dátils**

Pins i altres coníferes

Plantes resinoses, amb fulles petites, estretes i allargades de cutícula molt dura.

- 3 Cedrus deodara, **cedre de l'Himàlaia**
- 4 Cupressus glabra, **xiprer blau**
- 5 Cupressus macrocarpa, **xiprer de Monterrey**
- 6 Cupressus sempervirens, **xiprer**
- 7 Pinus halepensis, **pi blanc**
- 8 Pinus pinea, **pi pinyer**

Altres perennifolis

- 9 Citrus aurantium, **taronger agre**
- 10 Eucalyptus camaldulensis, **eucaliptus de fulla estreta**
- 11 Quercus ilex, **alzina**
- 12 Quercus suber, **surera**

Els caducifolis

Molt variables amb el pas de les estacions, adaptats a llocs amb aigua abundant, de fulles més o menys grosses que cauen a la tardor.

- 13 Acer negundo, **negundo**
- 14 Catalpa bignonioides, **catalpa**
- 15 Celtis australis, **illedoner**
- 16 Cercis siliquastrum, **arbre de l'amor**
- 17 Morus alba, **morera blanca**
- 18 Morus alba 'Kagayamae', **morera japonesa**
- 19 Platanus x hispanica, **plàtan**
- 20 Populus alba, **àlber**
- 21 Populus x canadensis, **pollancre del Canadà**
- 22 Populus nigra 'Italica', **pollancre gavatx**
- 23 Prunus cerasifera 'Pissardi', **pissardi**
- 24 Quercus pubescens, **roure martinenc**
- 25 Salix babylonica, **desmai**
- 26 Sophora japonica, **acàcia del Japó**
- 27 Tilia cordata, **tell de fulla petita**
- 28 Tilia platyphyllos, **tell de fulla gran**
- 29 Ulmus pumila, **om de Sibèria**

Arbusts i altres plantes

- 1 Agave americana, **atzavara**
- 2 Aloe saponaria, **àloe**
- 3 Coronilla glauca, **carolina**
- 4 Hedera helix, **heura**
- 5 Hibiscus syriacus, **hibisc de Síria**
- 6 Ligustrum lucidum, **troana**
- 7 Myrthus communis, **murtra**
- 8 Polygala myrtifolia, **poligala**
- 9 Viburnum tinus, **marfull**
- 10 Yucca aloifolia, **iuca**
- 11 Yucca gloriosa, **iuca**